Eduskunnan sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

Ylen lausunto kulttuuripoliittisesta selonteosta VNS 8/2024 vp

Yleisradio kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Kulttuuripoliittisen selonteon pyrkimykset kirkastaa kotimaisen kulttuurin merkitystä ja muodostaa kulttuuripolitiikan pitkän aikavälin visio ovat tervetulleita. Yleisradion toimintaedellytysten merkitys kotimaisen kulttuurin kannalta on keskeinen. Yle on koko kansan kulttuurilaitos, jolle on laissa säädetty tehtävä tuottaa, luoda, kehittää ja säilyttää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä sekä tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista ja mm. huomioida erityisryhmien ja eri kieliryhmien tarpeet. Yle on myös merkittävä luovan alan työllistäjä ja tukee yhtiön ulkoisten alan toimijoiden elinvoimaa ostamalla sisältöjä ja ohjelmatoiminnan palveluja noin 100 miljoonalla eurolla vuosittain[1].

Selonteon tavoitteiden saavuttaminen on riippuvainen kulttuuritoimijoiden mahdollisuuksista tehdä tavoitteita todeksi.

Yksi selonteossa linjatuista toimenpiteistä on kulttuuri- ja luovan alan kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen.

> *Kulttuuri- ja luovien alojen tekijät ovat kansainvälisesti verkottuneita ja toimivat aktiivisesti kansainvälisillä markkinoilla luoden merkittävästi vientituloja. (s. 33)*

Yleisradiolla on merkittävä rooli viennin näkökulmasta potentiaalisten sisältöjen mahdollistajana ja rahoittajana sekä levittäjänä mm. muiden eurooppalaisten yleisradioyhtiöiden kanssa tehtävän yhteistyön ja ohjelmavaihdon muodossa.

[1] Yle.fi: Ylen talous, https://yle.fi/aihe/yleisradio/talous

Yleisradio pitää erityisen myönteisenä sitä, että selonteossa kulttuuri on katsottu jokaisenoikeudeksi.

> *Monimuotoinen ja saavutettava kulttuuri on jokaisenoikeus. Kulttuuri kuuluu kaikille riippumatta taustasta, kielestä, sijainnista, iästä tai taloudellisista resursseista. (s. 23)*

Yleisradion julkisen palvelun kulttuuritehtävän tarkoituksena on nimenomaisesti mahdollistaa kulttuurisisällöt kaikille henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai esimerkiksi asuinpaikkaan katsomatta. Yhtäläisin ehdoin saavutettavissa oleva Ylen julkinen palvelu on keskeinen keino sen varmistamiseksi, että kulttuuri on Suomessa selonteon tavoitteiden mukaisesti jokaisenoikeus.

Lisäksi Yleisradio haluaa kiinnittää huomiota siihen, että selonteossa on korostettu kotimaisen kulttuurin merkitystä henkisen kriisinkestävyyden ja kansallisen identiteetin kannalta, joissa Ylellä on merkittävä rooli paitsi kulttuuritehtävänsä myös laissa säädetyn huoltovarmuusroolinsa vuoksi. Myös Ylen tehtävää ja rahoitusta tarkastellut parlamentaarinen työryhmä piti syyskuussa 2024 julkaistussa mietinnössään tärkeänä Ylen roolia kotimaisen kulttuurin saatavuuden varmistajana ja totesi, että kulttuurilla on tärkeä rooli väestön kriisinkestävyyden vahvistamisessa..

Kotimaisen kulttuurin tulevaisuudenkestävyyden näkökulmasta Yleisradio pitää tärkeänä, että selonteossa on huomioitu teknologisen kehityksen tarjoamat mahdollisuudet kulttuurin saavutettavuuden parantamiseksi. On myös tärkeää, että selonteossa tunnistetaan kehityksen uhat, ja digitaalisten alustojen ja tekoälyn kehityksen katsotaan edellyttävän kansainvälisesti yhteensopivia lainsäädäntöratkaisuja luovan työn turvaamiseksi. Kotimainen kulttuuri ja kotimaiset kielet eivät elä omillaan digitaalisessa ja kansainvälisessä mediamaisemassa.